

90 YILDIR KANAYAN YARA FİLİSTİN

4

AYŞE HÜR

huyru@halkin.com.tr

"Ölümlerimizi onların üstüne püskürteceğiz"

1 Haziran 2001'de İsrail'in başkenti Tel Aviv'deki intihar saldırısından sonra gazetesinde mülakat veren HAMAS sözcüsü, diğ. hekimî Abdullahî Rantissi, "eğer İsrail işgali bitmezse ölümlerimiz onların üstüne püskürteceğiz" demişti. Gerçekten de Filistin'de HAMAS'ın kontrol ettiği Gazze'deki üniversitelerin duvarlarında "İsrail nükleer bombalara sahipse bizim de insan bombamız var" yazılı ilan tatarlamları canlı bomba anıtları ölüme giden ve "şehitlik mertebesine ulaşan" kahramanlara verilen beratlar, diplomatlar asılı. Şehitlerin hikâyeleri web siteleri, duvar gazeteleri, kulaktan kulağa anlatılan hikâyelerle toplumun her katmanına yayılıyor. "Bir kas olmanın..."

İntihar saldırılarına ilişkin ilk fetva 1983 yılında Lübnan'daki Hizbullah örgütünün eylemleri için İrani mollar tarafından verilmişti. Bugün ise en büyük destek Vahabi ulemadan geliyor. Katar üniversitesinde görevli Şeyh Yusuf el-Karadavi İntihar saldırısını İslami kuralara uygun bulunduğunu açıklamıştı. Hatta İntihar saldırısına giden kadınların bombaları taşıdığını ya da karşılaştıkları bir adamın başını sallayacaklarını bile tarif etmişti. Neyse ki kadınların İntihar bombacı olmaları kolay değil. Kati sosyal normlar, kadınlara ailelerinden uzaklaşmalarının da, erkekler tarafından eğitimlerinin de önünde büyük engel. Öteki engel ise parçaları ayırma bile kadın bedeninin erkek polisler ve uzmanlar tarafından incelenmesinin günah olması. El-Ezher İmamı Şeyh Muhammed Tantavi de Batı Şeria'daki işgali askerlere yönelik İntihar saldırılarının şahadet olarak kabul edilebileceğini söylemişti. Anlaşılan, Eski Ahit'te ve Kur'an'da yer alan bir kısas olmadan bir insanı öldüren bütün bir kâinatı öldürmüş gibidir" ayeti, Filistin söz konusu olduğunda önemi yitiriyor...

NE ONUNLA NE ONSUZ

İntihar saldırıları için ilk fetva 1983'te Lübnan'daki Hizbullah eylemleri için İranlı mollalarca verilmişti. Bugün en büyük destek Vahabi ulemadan geliyor. Anlaşılan, 'bir kısas olmadan bir insanı öldüren bütün bir kâinatı öldürmüş gibidir' ayeti, Filistin için geçerli değil

Ocak 1950'de Seyfullah Esin'in atışa olarak Tel-Aviv'e gönderilmesiyle başlayan gayri resmi ilişkiler, 6 Mart 1950'de İsrail'in tanınmasıyla resmîleşti. Bu adım Türkiye'nin Batı Bloğu ve NATO'ya dahil olma politikalarıyla uyumluydu. MOSSAD, aynı yıl Türkiye'de bir istasyon açmıştı.

Türkiye 1951'de Mısır'ın İsrail gemilerini Süveyş Kanalı'ndan geçirmeye kararını protesto eden Batı ülkelerine katıldı. Türkiye ile Mısır'ın ilişkisi bu yüzden gerildi ama Türkiye İsrail'deki temsilcisi geri çekerek ortamı yumuşattı. Ancak İsrail'e ticari, askeri ve istihbarat ilişkileri sürdü. Bu dönemde, Türkiye İsrail'e mülteci geçişine izin verdi.

Haziran 1954'te ABD'yi ziyaret eden Başbakan Adnan Menderes Arap ülkelerini İsrail'i tanımayla davet etti. Mısır Başkanı Nasser, Türkiye'nin İsrail yanlısı politikalarının Arap dünyasında nefrete karşılık geldiğini açıkladığında Türkiye bunlara aldırmadı, çünkü o sırada Batı ülkelerinin Ortadoğu'daki metemet adamı olmayı hayal ediyordu. Yine de, Arap ülkelerinin tepkisini çekmek için İsrail'e ilişkileri düşük profilli yürütmeye terah etti.

Süveyş Krizi

1955'te Bağdat Paketi kurulurken, Türkiye, İsrail'in 1947 anılarına çekilmesi karşılığında İsrail'i pakta davet etti ama İsrail'in esanevi başkanı Ben Gurion bunu kabul etmedi.

6/7 Eylül 1955 yağmamsından sonra ilk iş İsrail'e, "Yahudilere karşı herhangi bir ön yargı olmadığımı" yolunda garanti vermek oldu. Ama 1956'da Mısır Süveyş Kanalı'nı millileştirdiğinde kamuoyu başkısıyla İsrail'i kanunaya mecbur kaldı ve Tel-Aviv'deki atışması çekti. Bir de "Filistin sorunu çözümlenince kadar" geri göndermeyeceği tehdidini savurdu ancak, bu lafta kaldı.

1958'de Irak Kralı Faysal'ı deviren Albay Abdulkadir Kasım'ın, Arap milliyetçiliğinin bayrak ismi Cemal Abdülnezer ile yaklaşımsız hem İsrail'i hem de Türkiye'yi benzer nedenlerle engelledi. İsrail etrafını sızdıran hissesini, Türkiye ise Kasım'ın, uzun süredir sürgünde yaşayan Molla Mustafa Barzani'yi (Mesut Barzani'nin babası) askeriyeye birlikte Irak'a dönmeye izin vermesinden rahatsızdı. Türkiye, epeydir Kürtlere para ve silah veren, peşmergenin eğitimini İsrail'de üstlenirken etkisinden yararlanmak istiyordu.

Film gibi

Türk-İsrail zirvesi macera filmlerine konuk olacak şekilde gelişti. O tarihte doğrudan Türkiye uğuşu olmayan El-Af'in bir uçağı İstanbul istindiyken motorunda arıza çıktıktan gerçekleştire İstanbula'ı indi. Uçaktaki İsrail Başbakanı David Ben Gurion ile Dişçileri Bakanı Golda Meir başka bir uçağa gizlice Ankara'ya götürüldü ve Türkiye Başbakanı Adnan Menderes'e buluştu. Aslında plan da daha Yeşilköy'deki kontrol kulesinin tabelası yüzünden suya düşüyordu. Çünkü kule görevlisi, İsrail uçağının arızasını ciddiye alması, piste

Sabra ve Şatilla Katliamı

İsrail'in sabık başbakanlarından Ariel Sharon'un politik yaşamının en tartışmalı sayılardan biri hiç kuşkusuz 16-18 Eylül 1982 tarihinde yaşanan ve tarihe 'Sabra ve Şatilla Katliamı' olarak geçen kanlı olaylardaki rolüdür. Beyrut'un güneyindeki bu iki mülteci kampı söz konusu tarihlerde İsrail ordusuna bağlı birlikler tarafından kuşatılmış, birliklerin arasına girmiş Lübnanlı Maruni Falanjin milisleri tarafından açılan ateş sonucunda, uluslararası Kam Haç örgütünün verdiği rakamlara göre Filistinli ve Lübnanlı 2.750 mülteci hayatını kaybetmiştir. İsrail tüm dünyayı tepkisi çeken olaylardaki ölü sayısını 800 olarak açıklamış ancak sorumluluğunu hiçbir zaman üstlenmek istememiştir. BM bile 521 sayılı karar ile katliamı tenkid etmiş ancak suçluları anırmaktan kaçınmıştır. Habukü katliamından kısa süre önce bazı Amerikan, İngiliz ve İsrail gazetelerinde olaya bizzat şahit olan doktorların, hemşirelerin anlatılar yer almıştı. Bunun üzerine İsrail hükümeti bir komisyon toplamayı kabul etti. Kahan Komisyonu, 1983 Şubatında sonucu bildirdi: "Ariel Sharon katliamdan sorumlu bulunmuş, çünkü Falanjinlerin Filistinlilere ve Lübnanlılara duyduğu büyük düşmanlığı gözardı ederek onları birliklerinde dahil etmiş, onları eylemleri sırasında denetlememiştir. Onun yapması gereken Falanjinlerin kampa girmesini engellemektir." Pekli, bu raporun sonucu ne oldu dersiniz, cevap koca bir hiç!

HAMAS'ın kadınlar Gazze'de İsrail eylemine bir protesto gösterisi yapıyor (2008). (Üstte)

Ben Gurion ve Golda Meir Knesset'te sohbet ediyor (1952). (yanda)

ifaiye ve cankurtaran araçları yığılmış. Neyse, Ankara araya girmiş de, önemli konuklar sağ salım Ankara'ya ulaştırılmıştı. Ankara'daki toplantıda MOSSAD ile MIT arasında yeni anlaşmalar yapıldı. Bu ittifaka İran'ın gizli polisi SAVAK da dahil edildi. Elbette arka planda CIA vardı. Böylece hem Nasırlıcağa, hem Kürt tehlilesine, hem Sovyetler Birliği'ne ve komünistlere karşı gücü bir cephe oluşturulmuştu.

Altı Gün Savaşı

1959'da İsrail Taram Bakanı Mose Dayan, Türkiye'ye taram konusunda yardımcı olabileceğini açıkladığında Türkiye'de bazı çevreler tedirgin oldu çünkü böyle bir teklifi yapıldığı ilk ülke Türkiye'ydü. Halukü aynı dönemde MOSSAD Kıbrıs'taki Türk direnişçileri eğltmeye başladı. İlk ülke arandı ki ilişkiler 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra da aynı minval üzerine devam etti ama 1964'te Kıbrıs dolayısıyla ABD ile yaşanan 'Johnson Mektubu' krizi, ABD'ye mesafeye koyarken İsrail'e de uzak durma fırsatını vermişti.

1967'deki 'Altı Gün Savaşı' sırasında Nasser, Akabe Körfezi'ne İsrail gemilerinin girişini yasakladığında Türkiye İsrail'i desteklemeye ama İsrail'e yaptığı tek baskı Mısır'dan aldığı Sina Yarımadası ile Suriye'den aldığı Golan Tepeleri'nden çekilmesini istemek oldu.

Filistin konusunda en ciddi tavır, 11 Eylül 1967'de Başbakan Süleyman Demirel ile Ürdün Kralı Hüseyin Ankara'da buluştuğunda konuldu. İki lider, İsrail'in işgal ettiği topraklardan çekilmesini ve Kudüs'le ilgili BM kararlarının uygulanmasını isteyen bir bildiri yayınladılar. Ardından Demirel Sovyetler Birliği'ni ziyaret etti ve Türkiye'nin İsrail'in işgal politikalarına karşı duruşunu tekrarladı. Bu dönem, Türkiye'nin Araplarla İsrail arasında ilk kez dürtür bir hakemlik görevi yaptığı dönüştü.

Elrom cinayeti ve Balıyoz Harekâtı

16 Mayıs 1971'de İsrail'in İstanbul Konsolosu Efraim Elrom, Türk Halk Kurtuluş Cephesi adli solcu örgüt tarafından kaçırıldı. Elrom, 22 Mayıs'ta bir aptarmın daairesinde ölü bulundu. 23 Mayıs günü İstanbul'da sokayeton ilan edildi ve bitişin şerh didik didik arandı. Olayın faileri haric pek çok solcu tutuldu, binlerce kitaba el kondu. Türk solunun bilincinde, Balıyoz Harekâtı adı bu sindirme kampanyası ile İsrail ister istemez ilişkilendirildi.

Silah alınma devam

6 Ekim 1973'te Mısır, Süveyş Kanalı'nı doğusundaki Bar-Lev Hattı'nı geçip İsrail ordusuna gafil avladığında Türkiye epey rahatsızlandı çünkü dünyada petrol krizi vardı ve Türkiye, petrol için

Arap ülkelerine ve OPEC'e göbekten bağlandı. Ancak, arka plandaki stratejik ortaklıktan dolayı olsa gerek, OPEC'in baskılarına boyun eğip de İsrail'e ilişkilerini kesmedi. Nitekim 1974'te Kıbrıs Harekâtı yapıldıktan iki ilkenin istihbaratının sıkı işbirliği yaptığı söylenirdi. Ancak, Başbakan Bülent Ecevit Kasım 1975 tarihinde BM'de Arap ülkeleri tarafından hazırlanan 'Siyonizm'in ırkçılığa eşdeğer olduğunu' söyleyen karar tasarımlarını destekleyerek İsrail'i bir kez daha ters köşeye yatırdı. Bununla da kalmadı, bir kaç ay sonra Türkiye Filistin Kurtuluş Örgütü'nü (FKO) Filistin halkının temsilcisi olarak tanıdı. Ancak, her zamanki faydacı tavırla İsrail'den Safir füzeleri, Hetz tanklarını, Uzi makineli silahları almaya devam etti.

Türkiye, 1978'deki Camp David 'Barış'ından sonra Araplarla yakın durmaya başladı. Aynı yıl FKO Ankara'da büro açtı. Çünkü Demirel hükümetine destek veren MSP İsrail'e karşı sesini yükseltmiş, Türkiye, İran İslam Devrimi yüzünden tavana vurmuş petrol fiyatlardan dolayı Arap ülkelerine daha muhtaç hale gelmişti. Ancak sonra öğrenildi ki Lübnan işi savaşı ve Türkiye'deki radikal sol örgütlerin Lübnan'daki Bekaa Vadisi'ndeki örgütlenme çalışmaları İsrail istihbaratıyla sıkı

işbirliğine devam etmişti.

ASALA'ya karşı eylemler

1982'de petrol fiyatlardaki düşmeler sayesinde Arap ülkelerine bağımlılıktan biraz olsun kurtulan Türkiye, İsrail'e daha açık ilişki kurmaya başladı ama esas neden Lübnan'da konuşlanan ASALA benzeri Ermeni örgütleri MOSSAD yardımıyla etkisiz hale getirmekti. 4 Nisan 1985'de Dişçileri Bakanı Vahit Halefoğlu, İsrail'in Washington Büyükelçisi Meir Roseme ile buluştu. Amaç, ABD'nin Türkiye'ye yardımlarında İsrail'i aracılık etmesini sağlamak ve Türkiye'yi soykırım iddialarına bunaltan Ermeni lobisine karşı denge unsuru olarak kullanmaktı. Bölgelerde Türkiye'den başka dostu olmayan İsrail bu işi seve seve yaptığı gibi, basından Ermeni Tevhid'i veya azınlıklara ilişkin tek kelime haber yayınlamıyordu.

İsrail ile ilişkiler, Aralık 1987'de Filistin'de patlak veren İntifada eylemleri tekrar zora girdi. Türkiye iki arada demin tuturmaya çalıştı, İsrail her zamanki gibi alttan aldı, ses çıkarmadı.

Manavgat suyu

1994'te Ezer Weizman ile Şimon Peres Türkiye'yi ziyaret ettiler ve Süleyman Demirel'e gösteriler. Aynı yıl Manavgat Nehri'nin suyunu İsrail'e satma konusu gündeme geldi. İsrail düşmanı kesimler hep oturup hop kalkınca, Manavgat'ın altın kymetindeki suyu denize akıtmaya devam etti.

İsrail'in cesaretlenip Türkiye'ye ilk kez tepki göstermesi, 11 Eylül 1994'te Başbakan Tansu Çiller ve Cumhurbaşkanlığı Süleyman Demirel'in FKO lideri Yaser Arafat'ı Ankara'da ağırlamasıyla oldu. Kasım 1994'te İsrail'e giden Çiller, ortama yansıtmak yerine Kudüs'te Filistinlilerin merkezini ziyaret edince kıyamet koptu. Koptu da ne oldu dersiniz, Askerî ilişkiler ve MIT, MOSSAD ve CIA işbirliği bütün hızıyla devam etti.

Sonuç olarak, Türkiye İsrail ile ilişkileri hep saklamak ihtiyacı hissetti. Bu ilişkiden hep mahcupuydu. Böylece İsrail'i mesru bir devlet olarak gördüğünü ima etti. Ancak gayri mesru gördüğü bu devlete gayri mesru ilişkileri kurmakla beis görmedi. İsraili her Türk'ün ne gibi bir karşılaştıra olacağı hep birlikte göreceğiz.

KAYNAK: Jacob Abadi, Israel and Turkey: From Covenant to Over Relations, <http://www.lib.univ.ca/Texts/JCS/Fall95/ab.pdf>; M. Hakan Yavuz, "Turkey's Relations with Israel," *Des Politika*, XV, no.34 (1991), s. 41-69; George E. Gruen, "Turkey's Relations With Israel and Its Arab Neighbors," *Middle East Review*; Spring 1985, s. 32-43; Ömer Kırkçioğlu, "Turkey's Attitude towards the Middle East Conflict," *Foreign Policy*, s. no. 4 (1976), s. 23-33.

BİTTİ

FKO'YE KARŞI

13 Kasım 1974'te BM Genel Kurulu'nda 91 dakikalık bir konuşma yapan Yaser Arafat birden dünyanın gündemine oturmuştu. Bu konuşmayı tarihî kılan, Filistin sorununun ilk kez BM'de bir devlet ya da hükümeti temsil etmeyen bir kuruluş adına dile getirilmiş olmasıydı. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKO) en aktif üyelerinden El-Fatih'in lideriydi Arafat. Bir semsiye örgüt olan FKO'nun temelleri Ocak 1964'te Kahire'de toplanan Arap Zirvesi'nde atılmıştı. Arap devletleri tarihlerinde görülmemiş bir şey yapıp bir konuda ortak tavır almışlardı. Bir Filistin Milli Fonu oluşturmuşlar, askeri okullarına Filistinli öğrencileri almışlar, Arap devletlerinde FKO ofislerinin açılmasına olanak sağlamışlardı.

Aradan geçen yıllarda, esas olarak silahlı mücadeleyi öne çıkaran Arafat 1973 yılında itibaren diplomasya ağırlık vererek FKO'ye sürgün hükümeti niteliği kazandı. Ekim 1974'te örgüt, Arap Birliği, İslam Konferansı Örgütü ve BM tarafından Filistinlilerin tek meşru temsilcisi olarak tanıandı. İşte Arafat'ın BM

salonlarına kabul ettiren bu tariheydi.

FKO, ilk merkezi olan Ürdün'den, 1970 yılında, tarihe Kara Eylül diye geçen kanlı bir savastan sonra çıkarılmış. Lübnan'a taşınmıştı. Ancak 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgal etmesine tepdi göstermeyecek büyük itibar kaybetti ve Lübnan'dan da çıkarıldı. Merkez çok uzağa, Tunus'a taşındı.

HAMAS

FKO'nun biraktığı boşluğu, adını ilk kez 1983'te duyuran Al-Harekat al-Muqawama al-Islamiyya'ı Filistin (Filistin'deki İslami Direniş Hareketi) sıkı adıyla HAMAS aldı. FKO seküler bir örgütü ama HAMAS, Gazze Şeridi'ndeki mülteci kamplarında faaliyet gösteren Mısır'ın kadim Müslüman Kardeşler örgütünün bağrından çıkmıştı. Yıllar sonra, kamplarda İsrail'in payı olduğu iddia edildi. İsrail'in amacı, güya FKO'nun gücünü kırmaktı. Ancak, 14 Aralık 1987'de başlayan İntifada'dan

Filistin direniş hareketinin elsanevi lideri Yaser Arafat (2003).

(Yayıklama) sonra, İsrail'in yanlış hesap yaptığı anlaşıldı. O gün, Gazze bölgesinde bir İsrail kamyonu, Filistinli çocukları taşıyan bir araca çarparak dört Filistinlinin ölümüne ve dokuzunun da yaralanmasına neden olmuştu. Yaratılarda toplanarak hastanenin girişinden çıkarak eyleme geçen gençler HAMAS üyesiydiler. Sivil itaatizlik şeklinde başlayan eylemler kısa sürede Batı

Cihat ideolojisi

İslam toprağı olan Filistin'de bir

HAMAS KARTI

Yahudi devletinin İslami açıdan kabul edilemez olduğunu söyleyen HAMAS, Filistin'in kurtuluşunun ghalata olduğunu düşünüyordu. Dolayısıyla İsrail'e görüşmeye gerek duymuyordu. Uzun bir siyasetizdik dönem ardından İkinci İntifada başladı. Ancak bu ilki gibi başarılı olmadı. İsrail'in de HAMAS'la görüşmek istemediği HAMAS'ın ruhani lideri Şeyh Ahmed Yasin'in 22 Mart 2003 sabahı cami çıkışında İsrail helikopterinin füze saldırısında

öldürülmesiyle anlaşıldı. Halefi, Abdülaziz Rantissi de 17 Nisan 2003'te aynı şekilde öldürüldü. HAMAS'la İsrail'in arası iyice açıldı. İsrail için en kötü, 2004 yılı kışında Yaser Arafat'ın ölümüyle başlayan ve Ocak 2005'te Mahmud Abbas'ın devlet başkanlığına devam eden siyasi süreci.

Sabık Yaser Arafat yönetiminin yolsuzluk ve kötü yönetim

hikâyelerinin ayıyuka çıktığı bir ortamda, HAMAS temiz siyasi vaat ederek, 25 Ocak 2006'da yapılan parlamento seçimlerinde 132 sandalyeli Filistin Meclisi'nde 74 sandalye kazandı. Mahmud Abbas'ın El-Fatih hareketi 45 sandalyeye kalmıştı. İsrail'in Gazze'nin tamamını ve Batı Şeria'nın bir bölümünden çekilmesi de Filistin halkı nezdinde HAMAS'ın hanesine yazıldı.

Mart 2006'da güzel bir gelişme oldu ve o güne dek, İsrail'in varlığını tanımadığı açıkladığı için İsrail tarafından muhatap alınmayan HAMAS'ın ruhani lideri Şeyh Ahmed Yasin'in 22 Mart 2003 sabahı cami çıkışında İsrail helikopterinin füze saldırısında öldürülmesiyle anlaşıldı. Halefi, Abdülaziz Rantissi de 17 Nisan 2003'te aynı şekilde öldürüldü. HAMAS'la İsrail'in arası iyice açıldı. İsrail için en kötü, 2004 yılı kışında Yaser Arafat'ın ölümüyle başlayan ve Ocak 2005'te Mahmud Abbas'ın devlet başkanlığına devam eden siyasi süreci.

Sabık Yaser Arafat yönetiminin yolsuzluk ve kötü yönetim